తిరుగుబాటు

ఉన్నట్టుండి నాగభూషణం తన మంచితనానికి మచ్చ తెచ్చుకుంటాడని ఎవ్వరూ అనుకోలేదు.

చెడ్డవాడనిపించుకోవడం సులభంకానీ, మంచివాడనిపించుకోవడం మాటలు కాదు. ఇన్నాళ్లూ వాడు చేసినవన్నీ మంచిపనులే. మచ్చు కొక్కటన్నా చెడ్డపని చెయ్యలేదు.

భూషణానికి ఐదేళ్లుండగా, పలకా, బలపం చేతికిచ్చి వాళ్ళ నాన్న "బడికెళ్ళరా నాయనా" అన్నాడు. వాడు తలూపి, పలకా బలపం పుచ్చుకొని బడికెళ్ళాడు. జ్వరమో పులకరమో వస్తేతప్ప వాడు బడికి ఎగనామం పెట్టలేదు. బళ్లో బుద్ధిగా చదువుకున్నాడు. తుంటరి పిల్లలతో తిరగలేదు. తుంటబీడీలు కాల్చలేదు. కొంటె పనులు చేయలేదు. పంతుళ్ళు మెచ్చుకున్నారు. ఊళ్ళోవాళ్ళు తమ పిల్లలకి నాగభూషణాన్ని ఆదర్శంగా చూపి "వాణ్ని చూసి నేర్చుకోండిరా" అన్నారు.

వాడు అంత బుద్ధిమంతుడు గనుకనే ప్రతి సంవత్సరం పై తరగతికి వెళ్ళగలిగాడు. గీతలేక వాని చదువు ఐదవ తరగతితో ఆగిపోయింది. కాని చదివించివుంటే ఎమ్మేదాకా ఎక్కడా ఫెయిల్ కాకుండా. పాసయి వుండేవాడు. వాడికా గీత లేదు. ఎద్దుముడ్డి పొడుచుకుని బ్రతకమనివుంది, అందుకనే వాళ్ళ నాన్నకి వాణ్ణి చదివించాలన్న బుద్ధిపుట్టలేదు. వానికి మట్టుకు చదవాలనే వుండేది. ఐదో తరగతి పాసయినాక, "హైస్కూల్లో చేరుతాను" అన్నాడు వాళ్ళనాన్నతో.

"వద్దమ్మా, నాకు రానురాను ఏండ్లు పైబడుతున్నాయి. నువ్వు లేకపోతే నేనీ వ్యవసాయం చేయగలనా? అదీగాక కావలసినంత ఆస్తి వుంది చదువెందుకయ్యా!" అన్నాడు.

అదీ నిజమే, వరదయ్యకి భూషణం తొలి సంతానం కాదు. ముందు నలుగు రాడబిడ్డలున్నారు. ఆడపిల్లలు గనుక - వాళ్ళు తనకి ఉపయోగపడలేదు. ఉపయోగపడే కొడుకుని. చదువు కోసమని, వదులుకోవడానికి, అయనకి మనస్కరించలేదు.

తండ్రి సమాధానంవిన్న నాగభూషణం మనసులో ఏం బాధ పడ్డాడో కాని మారాం మట్టుకు చెయ్యలేదు.

ఆ రోజునుంచే పనిలోకి వంగాడు. చిన్నపనీ పెద్దపనీ, అన్నీ చేసుకపొయ్యేవాడు. వయసొచ్చి, సేద్యగాడయ్యాకకూడ వాడు స్వతంత్రించి ఒక్కపనీ చెయ్యలేదు. వాళ్ళ నాన్న పని పురమా యించాలి వాడు చెయ్యాలి. ఫలానా చేను దుక్కి దున్నమ్మా అంటే సరేనని దున్నేవాడు. ఫలానాచేను గొర్రు తోలమంటే, గొర్రు తోలేవాడు. అట్లా అని ఏపని ఎప్పుడు చెయ్యాలో. ఎట్లాచెయ్యాలో, తెలియదా అంటే వాడికి బాగానే తెలుసు. ఆ మాటకొస్తే, వాళ్ళ నాన్నకన్నాకూడా వాడికే బాగా తెలుసు. అయితేనేం వాళ్ళ నాన్న చెప్పింది వాడికి వేద వాక్యం.

పెద్దవాళ్ళు ఏం చెప్పినా, ఏం చేసినా, తన మంచికేనని వాడి విశ్వాసం. అందుకే వాడు యేది చెయ్యాలన్నా. వాళ్ళ నాన్నని అడ గందే చేసేవాడు కాదు. వాడికి పద్దెనిమిదేళ్ళున్నడు కమ్యూనిజం అన్న పదం విన్నాడు. ఆ పదం వాడున్న వూరికి అప్పుడప్పుడే పాకింది. కమ్యూనిస్టులొచ్చి వూళ్ళల్లో రైతు సంఘాలు, కూలి సంఘాలు యువజన సంఘాలు స్థాపిస్తున్నారు. తనతోటి యువకు లంతా చాలామంది సంఘాల్లో చేరుతున్నారు. పత్రికలు తెప్పించడం, సభలు జరపడం, బుర్రకథలు నేర్చుకోవడం వూరంతా యేదో హడావిడి! యేదో మార్పు ఇదంతా చూస్తుంటే భూషణంలోవున్న

వుడుకు రక్తంకూడా వురకలు వేసింది. కాని వాళ్ళ నాన్నకది సమ్మతం కాలేదు. "ఛీఛీ, కమ్యూనిస్టుల్లో కలుస్తారా ఎవరన్నా? ముసలాళ్ళని గొంతులు కోస్తారు వాళ్ళు. అయినా పనీ పాటాలేని ఆకతాయి వెధవలకు పార్టీలుగానీ, మన కెందుకయ్యా?" అని చీదరించుకున్నాడు.

ఆపైన భూషణం నోరెత్తలేదు. అంత బుద్ధిమంతుడు వాడు! అంతెందుకు పక్క టౌన్లోవున్న సినిమాచూడాలన్నా, వాడు తండ్రి పర్మిషన్ లేందే చూచేవాడు కాదు. వాళ్ళ నాన్న పర్మిషన్ ఇస్తే ఇస్తాడు, లేకపోతే లేదు.

"ఏం సినిమాలు, పాడు సినిమాలు, ఒక నీతా పాడా, ఏముంది అందులో....లక్షణంగా కూర్చొని భారతమో, రామాయణమో చదువు కోవయ్యా. పుణ్యమూ, పురుషార్థమూను" అంటాడు.

భూషణం భోంచేసి, బుద్ధిగా, భారతమో, రామాయణమో, పట్టుకొని కాసేపు గొంతెత్తి చదివేవాడు. వాడికి అందులో అక్కడో ముక్కా, అక్కడో ముక్కా అర్థం అయేది. అర్థమయినా. కాక పోయినా నిద్ర కళ్ళమీది కొచ్చినంతవరకు చదివి, ఆపైన పడుకునే వాడు.

ఇట్లాంటి భూషణానికి-వాళ్ళ నాన్నపట్ల వాడికున్న గురుత్వం కాస్త సడలింది. ఎప్పుడూ అంటే-వాడిపెళ్ళి విషయంలో. అప్పటికి వాడికి ఇరవై రెండేళ్లు. ఇంటికొచ్చిన బంధువు ఎవరో ఒకాయన, మాట ప్రస్తావనగా - "అబ్బాయికి పెళ్ళి సంబంధాలేమీ చూడటం లేదా?" అన్నాడు అప్పుడు భూషణం అక్కడే ఉన్నాడు.

"అప్పుడే ఏం తొందరరొచ్చిందిలెద్దూ" అంటూ కొట్టి పారే శాడు వరదయ్య. అది భూషణానికి నచ్చలేదు. పట్టుకారుకు పట్టందని శరీరపుష్టి తనది. తొందర లేకపోవడమేమిటి? సేద్యం కాడికి ఇంకా తల్లో, చెల్లో బువ్వ నెత్తిన పెట్టుకొని రావడం తల

కొట్టినట్లుగావుంది వాడికి. ఈ విషయం తండ్రి గ్రహించనందుకు, నిజంగానే కోపం వచ్చింది. సమయానికి అక్కడే వున్న అమ్మ చక్రం అడ్డువేసి రక్షించింది.

"ఆయన మాటలకే మెచ్చెలే, ఆడపిల్లలేమో అంతా అత్తగా రిళ్ళకు పోయారు. ఒకదాన్ని ఎన్నాళ్ళని ఈదను ఈ సంసారాన్ని. ఎక్కడన్నా మంచి సంబంధముంటే చూడన్నయ్యా చేసుకుంటాము" అన్నది అమ్మ.

ఆ క్షణాన వాడికివాళ్ళమ్మ చంద్రునికన్నాచల్లగా కన్పించింది. వాళ్ళ నాన్నమీద మట్టుకు అంతులేని ఆగ్రహం కలిగింది. ఆ ఆగ్రహాన్ని అప్పుడు చూపితే బాగుండదని మరుసటిరోజు వెళ్ళ గ్రక్కేడు.

ఎవరో ఎడ్లబేరగాళ్ళొస్తే, అందని బేరంచెప్పి అడలగొట్టి పంపాడు వరదయ్య.

"ఏకాడికో ఒకకాడికి దాన్ని యీడ్చిరెపొయ్యాక ఇంకా అట్టే పెట్టుకోవడం యెందుకు?" అన్నాడు భూషణం రుసరుసలాడుతూ.

"ఏకాడికో ఒకకాడికి యీడ్చడానికి అదేం ముసలదా ముత కదా? నేతది. పదేళ్ళు చేస్తుంది. ఉండనీ ఏం నష్టం?" అన్నాడు వరదయ్య.

"నేతది! ఇంకా పాల పళ్ళతోనే వుంది" అంటూ వెటకారం చేశాడు భూషణం.

వరదయ్య ఎన్నడూ యీ అనుభవాన్నెరుగడు. సిపాయిల తిరుగుబాటు బ్రిటిషువాళ్ళకి కల్గించినంత ఆందోళన కల్గించింది ఆయనకు. తిరుగుబాటుకు బీజం పడిందంటే ఎవరికైనా భయమేమరి!

ఎట్లాగయితేనేం ఆ తర్వాత భూషణానికి సంబంధం ఒకటి వచ్చింది. పిల్లని చూపటానికి భూషణం వెళ్తుండగా, వరదయ్య

చెప్పేడు. "పిల్ల కాస్త నలుపని విన్నాను. అయినా వంశం, సాంప్రదాయం, మంచివంటున్నారు. చూచిరా ఆలోచిద్దాం" అని.

చూడటానికేముంది. వాళ్ళ నాన్న చెప్పినట్టు పిల్ల నలుపే. ఒప్పుకోనడమా, మానడమా-అన్న విషయంలో మీమాంస బయలు దేరింది. కాని కడకు వాళ్ళ నాన్న చెప్పిన వంశం, సాంప్రదాయం విషయం ఆలోచించి, "ఏరా భూషణం" అని వాళ్ళ నాన్న అంటే, 'నీ యిష్టం' అని అంగీకారం తెల్పాడు. అంగీకారం తెల్పి, ఇక తన పెళ్ళి అయినట్టే అనుకున్నాడు. అయితే ఆ సంబంధం ఎగిరి పోయింది!

దాంతర్వాత మరొకటీ, మరొకటీ కూడా ఎగిరిపొయ్యాయి. ఎగిరి పోవడానికి కారణాలున్నవి. నలుపు రంగులోవున్న అమ్మాయీ, మంచి వంశం, సాంప్రదాయం, పదివేల కట్నం - అన్నీ కలగాపుల గంగా కలసి, ఒక్కచోట వున్న స్థలం దొరక్కపోవడమే దానికి కారణం. పిల్ల అందంగా వున్న సంబంధాలు వచ్చాయికాని-అంత కట్నమివ్వలేమన్నారు. సాంప్రదాయం సంగతి ఎలాగన్నా సరిపెట్టు కోవచ్చు, మరీ అనాకారి పిల్లలున్న వాళ్ళు కూడా అంత కట్నానికి తూగలేకపోయారు. ఈ తిరకాసుల మూలాన, భూషణం పెళ్ళి మరో రెండేళ్ళు వాయిదా పడ్డది. కడకి తన పెళ్ళి వినాయకుడి పెళ్ళి ఎక్కడవుతుందోనని వాడికి భయం పట్టుకుంది. దానికితోడు వాళ్లూ వీళ్లూ అదే భయం పెట్టారు.

"మనూరు సొతానయ్య మావాడి పెళ్ళెక్కడ కానిస్తాడన్న సామెతగా, మీ నాన్న నీ పెళ్ళెక్కడ చేస్తాడులే" అన్నది అలివేలు ఒకరోజు గడ్డికొచ్చి. ఈ ఎగతాళికి భూషణానికి వళ్ళు మండింది. ఎదుటివాళ్ళు వేలెత్తి చూపితే ఎవరికైనా మంటగానే వుంటుంది.

"మీ నాన్న నీ పెళ్ళి చేసేసరికి, మా నాన్న నా పెళ్ళి చెయ్యక పోడులే అలివేలూ" అన్నాడు భూషణం.

అనడమైతే అన్నాడు గానీ, తీరా అలివేలు ముఖం చూశాక, ఎందుకన్నానా అని నొచ్చుకున్నాడు. ఎంతయినా ఆడపిల్ల, అందు లోనూ పదేళ్ళనుంచి ప్రయత్నిస్తున్నా - పెళ్ళి కలిసిరాని కన్నెపిల్ల. పాపం భూషణం ఎదురుదెబ్బకి అలివేలు గిలగిల లాడింది. దాని కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరగడ మొక్కటే తక్కువ.

"నా పెళ్ళికీ, నీ పెళ్ళికీ పొంతనేమిటి బావా! మీరు కలిగి నోళ్ళు, మేము పేదోళ్ళం" అన్నది అలివేలు తగ్గి.

అలివేలు 'బావా' అని వరస కలిపేసరికి భూషణం కరగి పొయ్యేడు.

"తమాషా కన్నానులే అలివేలూ-దేనికైనా కలసిరావాలిగా" అన్నాడు.

"డబ్బాశ కాస్త వదలుకుంటే దానంతటదే కలిసొస్తుంది" అన్నది అలివేలు. తన పెళ్ళికి అభ్యంతరంగా వున్నది వాళ్ళ నాన్న డబ్బు రంధేనని వాడు ఇంతవరకూ వూహించలేదు. అలివేలు అంటూంటే, నిజమేనేమోనన్న ఆలోచనవచ్చింది వాడికి మొదటి సారిగా. వాళ్ళ నాన్న చేస్తున్న పెళ్ళి ప్రయత్నాలమీద జుగుప్స పుట్టుకొచ్చింది. ఆలోచిస్తూ నిలబడ్డాడు.

అలివేలు, గడ్డి గంపకుపెట్టి. పైట నెత్తికి చుట్టగా చుట్టుకొని.

"గంపెత్తు బావా నేను పోతాను అన్నది"

భూషణం ఆలోచనల్నుంచి తేరుకొని, వచ్చి. గంపెత్తడానికి సాయంపట్టేడు. అలివేలు గంప కింద తలదూర్చబోతే. పైటచుట్ట జారికింద పడ్డది. అలివేలు అమాంతంగా సిగ్గుపడి, గంపకిందవేసి పైట సర్దుకుంది, ఈ దృశ్యం - భూషణంలో సంచలనం కలుగ జేసింది, ఆవక్షోజాల పొంకం, ఆ సిగ్గుపడటం పైరు గాలి అన్నీ కలసి భూషణాన్ని మరో ప్రపంచం పొలిమేరల్లోకి ఈడ్చుకు పోయాయి.

రాత్రి పడుకుంటే వాడికి నిద్ర పట్టలేదు. మాటి మాటికీ మరో ప్రపంచం పిలుపే వినిపిస్తోంది. ఆ పిలుపుతో కునుకురాక అల్లాడి పొయ్యాడు.

చిత్రం, వాడికి ఇక ఈ ప్రపంచం కళ్ళకి ఆనలేదు. మరుసటి రోజు అలివేలు మళ్ళా తారసిల్లింది. మునిమాపువేళ వాడు బండి తోలుకొస్తున్నాడు. అలివేలు గడ్డిగంప తెచ్చి బండ్లో వేసింది. భూషణం బండపి "ఎక్కు" అన్నాడు.

"ఎందుకులే నడుస్తాను" అన్నది అలివేలు.

"నా ఎడ్లకు నువ్వు బరువుకావులే ఎక్కు" అన్నాడు.

అలివేలు కాస్త తటపటాయించి బండెక్కింది. బాగా చీకటి పడింది. జన సంచారంకూడా ఆటేలేదు. పగ్గాలు నాటుకి చుట్టి, భూషణమూ వచ్చి అలివేలుకు ఎదురుగా బండ్లో నిలబడ్డాడు. వాడికి అలివేలుతో చాలా విషయాలు మాట్లాడాలని వుంది. కాని ఏం మాట్లాడటానికీ చేతకాలేదు, అయితే వాడి నోటికిలేని ధైర్యం కాలికి వచ్చింది. ఎదురుగా జొల్లకానుకొని నిలబడ్డ అలివేలు పాదంమీద భూషణం కాలు వేశాడు. అలివేలు అభ్యంతరం చెప్పలేదు. అది ఆసరాగా తీసుకొని అతని కాలివేళ్లు కళ్ళున్నట్టు, అలా అలా పాకి వెళ్ళి అలివేలు పిక్కలమీద పిచ్చిగీతలు గీయడం మొదలుపెట్టినయ్.

పిచ్చిగీతలు పెట్టే పులకింతలకు తాళలేక, "ఛీ ఏందిబావా నువ్వు మరీను" అని అలివేలు మందలించి దూరం జరిగింది.

నిజానికి మందలింపుతో వాడు ధైర్యం పుంజుకున్నాడు. ధైర్యం పుంజుకుని, రంగంలోకి దిగాలనుకునే సరికి ఎడ్లు వూరి ముందు కొచ్చాయి. అలివేలు బండి దిగి గంప దింపమంది. వాడు గంప దింపి గుటకలు మింగేడు.

సరే ఆ రాత్రి వాడి వూహల్లో మరో ప్రపంచం మళ్ళీ కనిపించి. కళ్ళకి కూరుకులేకుండా చేసింది. కూర్చొని మరో ప్రపంచం ఆక్రమించుకోవడానికి కావలసిన కార్యక్రమం నిర్ణయించుకున్నాడు.

భూషణం మరుసటిరోజు చేలగట్లన గడ్డి కోసుకుంటున్న అనివేలును వెతుక్కుంటూ వెళ్ళి, "అలివేలూ, మీనాన్న నీకు పెళ్ళి చెయ్యలేడు, మానాన్న ఇప్పుడప్పుడే నాకు పెళ్ళి చెయ్యడు, కాబట్టి మనిద్దరం పెళ్లి చేసుకుంటే ఎలా వుంటుంది? బాగుండదా?'' అన్నాడు.

అలివేలు మొదట నమ్మలేనన్నట్టు చూసింది. భూషణం ముఖం చూచాక నమ్మాలనిపించింది. దాంతో అలివేలు ముఖం, పచ్చని పైరులా కలకల లాడింది.

''మీ నాన్న ఒప్పుకుంటాడా మరి?" అన్నది అలివేలు.

"ఒప్పుకోక ఏం చేస్తాడు. ఒప్పిస్తాను'' అన్నాడు భూషణం.

వాడి మాటల్లో అలివేలుకు నూటికి నూరుపాళ్ళు నమ్మకం చిక్కింది నమ్మింది గనుకనే భూషణం పిలిస్తే నిస్సంకోచంగా, వాడి వెంట జొన్నచేలోకి వెళ్ళింది.

వాళ్ళు జొన్నచేను వదలి ఇవతలికి వచ్చేసరికి చీకటిపడింది. ప్రపంచమూ జ్ఞాపకం వచ్చింది. ''చీకటిపడింది. ఈ కాస్త గడ్డీ గంపలో వేసుకొని ఎట్లా ఇంటికి వెళ్ళడం?" అన్నాడు భూషణం.

అలివేలుకు ఆ పాలెగాణ్ని చూస్తే జాలివేసింది. తను కోసిందీ, భూషణం కోసిందీ, అంతా కలిపి భూషణం గంపకుపెట్టి ''తీసుకుపో'' అంది.

''మరి నీకో!" భూషణం ప్రశ్నించాడు.

"నాతో నీకెందుకు. నువ్వు తీసుకెళ్లు" అన్నది అలివేలు.

అలివేలు చేస్తున్న త్యాగానికి భూషణం ముగ్ధుడయ్యేడు. గంప నెత్తికెత్తుకొని ఇంటికొచ్చాడు. ఇంటికొచ్చి, స్నానంచేసి, భోంచేస్తుండగా, భూషణం తల్లి మాటల ప్రస్తావనలో అన్నది "అలివేలు ఈ వేళ గడ్డికిపోతే తేలు కుట్టిందట పాపం. వట్టిగంపతో కుంటు కుంటూ ఇంటికొచ్చింది" అని.

ఫోంచేస్తున్న భూషణం ఆశ్చర్యంతో నోరు తెరిచేడు.

మరుసటి రోజు భూషణం. తండ్రి యెదుటపడి, కుండ బద్దలు కొట్టినట్టు "నాన్నా నేను అలివేలును చేసుకుంటాను, కట్నం మీరేమీ అడక్కండి. వాళ్లు యిచ్చినంత తీసుకోండి, ఇవ్వాళే అయినవాళ్లు నలుగురినీ పిలిచి నిశ్చయతాంబూలాలు పుచ్చుకోండి" అంటూ ఆదేశించాడు.

వరదయ్యకు అది కలో. వైష్ణవ మాయో, అంతుచిక్కలేదు, ఇండియా అణ్వస్త్రప్రయోగం జరిపినా. ప్రపంచాని కంత ఆశ్చర్యం కలగదు! ఆయన అంతటి ఆశ్చర్యం నుంచి తేరుకొని "నా ఆస్తిలో చిల్లిగవ్వ నీకు ముట్టదు. చిప్ప చేతికొస్తుంది. ఇది ఖాయం" అన్నాడు వరదయ్య.

"ఆస్తి నీ స్వార్జితంకాదు. ఆ మాట జ్ఞాపక ముంచుకో" అన్నాడు భూషణం. దానిపైన మాటామాటా వచ్చింది పెద్ద అల్లరి అయ్యేదే, భూషణం తల్లి కలుగజేసుకుంది. "అడ్డాలనాడు బిడ్డలుకాని, గడ్డాలనాడుకాదు. మన మాట వింటారా చేస్తారా? వాడిష్టమే జరగ నివ్వండి. మాటామాటా అనుకుని అల్లరిపడితే, నలుగురిలో నగు బాటు" అన్నది ఆమె.

ఇట్లా సర్ది చెప్పడింలో, ఆమె స్వార్థమూ కొంతవుంది. ఎన్నాళ్లు ఎదురుచూచినా, కోడలు రాకా, బండెడు సంసారం ఈదలేకా ఆవిడ అవస్థపడుతోంది.

వరదయ్యకి కడకు ఒప్పుకోక తప్పలేదు. కాని కొడుకుని నానాతిట్లు తిట్టాడు. భూషణం తిట్లని లెక్క చేయ్యలేదు. వాడే స్వయంగా వెళ్ళి. అయినవాళ్ళు నలుగురిని తెచ్చి, ఇంట్లో కూడేశాడు. ఆ పైన అలివేలు తండ్రేని పిల్చుకొచ్చేడు. అందరూ ఆశ్చర్యం నుండి తేరుకొని, పెండ్లి పెత్తనం మొదలెట్టేరు. అన్నీ ఒక కొలిక్కి వచ్చినంతవరకు ఆగిచూచి, సంతృప్తిగా, గడ్డిగంప తీసుకొని, పొలంమీదికి బయలుదేరాడు భూషణం.

"ఏమయ్యా పెళ్ళికొడకా! ఇంట్లో పెళ్ళి ఖాయ పెడుతూంటే, ఇక్కడికొచ్చావ్?" అన్నది అలివేలు పొలంమీద.

"పెళ్ళికూతురిక్కడుంటే, అక్కడే మున్నదీ?" అన్నాడు భూషణం.

"ఛూత్ చెడిపొయ్యావు భూషణం బావా?" అన్నది నవ్వాపుకుంటూ అలివేలు.

భూషణం చెడిపొయ్యానూ అనలేదు, చెడిపోలేదూ అనలేదు. అలివేలును పట్టుకొని సందిట్లో అదిమి బుగ్గ కొరికేడు.